

LIETUVOS RESPUBLIKOS APLINKOS MINISTRO
Į S A K Y M A S

DĖL SAUGOMŲ RŪŠIŲ NAUDOJIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2010 m. liepos 15 d. Nr. D1-622

Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatymo (Žin., 1997, Nr. [108-2727](#); 2009, Nr. [159-7200](#)) 3 straipsnio 6 dalimi:

1. T v i r t i n u Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašą (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiais galios:

2.1. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. rugsėjo 8 d. įsakymą Nr. 372 „Dėl Saugomų rūšių gyvūnų, augalų ir grybų paėmimo iš gamtinės aplinkos tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. [79-2396](#));

2.2. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2007 m. sausio 10 d. įsakymą Nr. D1-22 „Dėl aplinkos ministro 2000 m. rugsėjo 8 d. įsakymo Nr. 372 „Dėl Saugomų rūšių gyvūnų, augalų ir grybų paėmimo iš gamtinės aplinkos tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2007, Nr. 7-294);

2.3. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. balandžio 7 d. įsakymą Nr. D1-148 „Dėl Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. rugsėjo 8 d. įsakymo Nr. 372 „Dėl Saugomų rūšių gyvūnų, augalų ir grybų paėmimo iš gamtinės aplinkos tvarkos patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2009, Nr. [41-1594](#));

2.4. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2005 m. liepos 14 d. įsakymą Nr. D1-358 „Dėl Didžiojo kormorano populiacijos gausos reguliavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (Žin., 2005, Nr. [89-3366](#));

2.5. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. vasario 2 d. įsakymą Nr. D1-38 „Dėl aplinkos ministro 2005 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. D1-358 „Dėl Didžiojo kormorano populiacijos gausos reguliavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2009, Nr. [14-550](#));

2.6. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2010 m. vasario 4 d. įsakymą Nr. D1-101 „Dėl aplinkos ministro 2005 m. liepos 14 d. įsakymo Nr. D1-358 „Dėl Didžiojo kormorano populiacijos gausos reguliavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2010, Nr. [17-808](#));

2.7. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. lapkričio 11 d. įsakymo Nr. 586 „Dėl Laukinių gyvūnų naudojimo mokslo, kultūros, švietimo, auklėjimo ir estetikos tikslams taisyklių patvirtinimo“ 12, 13, 14, 15, 16, 17 ir 18 punktus (Žin., 2002, Nr. [111-4931](#); 2009, Nr. [34-1322](#)).

APLINKOS MINISTRAS

GEDIMINAS KAZLAUSKAS

SAUGOMŲ RŪŠIŲ NAUDOJIMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) reglamentuoja saugomų rūšių paėmimo iš gamtos atvejus ir sąlygas, gausos reguliavimo tikslus, priemones ir būdus, saugomų rūšių stebėjimo, žymėjimo, filmavimo, fotografavimo, veisimo, laikymo nelaisvėje, saugomų rūšių naudojimo mokslo tiriamiesiems tikslams, leidimų naudoti saugomas rūšis išdavimo ir ataskaitų teikimo tvarką.

2. Paėmimu iš gamtos laikomas gyvūnų sumedžiojimas, sužvejojimas, sugavimas tam pritaikytomis priemonėmis ar be jų, taip pat gyvūnų, augalų ar grybų rinkimas ar kitoks paėmimas iš gamtinės aplinkos, taip pat jų sunaikinimas.

3. Populiacijos gausos reguliavimas – specialiomis priemonėmis sukuriama veiksniai, stabilizuojantys (t. y. palaikantys pastovaus dydžio populiaciją) ar mažinantys populiacijos dydį ir darantys poveikį jos pasiskirstymui.

4. Saugomų rūšių gyvūnų žymėjimas – jų ženklavimas metaliniais ir (ar) plastikiniais žiedais, įvairių konstrukcijų prie kūno tvirtinamais ženklais, dažymas specialiais dažais, tatuiravimas, atskirų kūno dalių ar plunksnų iškarpymas, žymių padarymas kūne, mikroschemų po oda įvedimas, radijo siųstuvų pritvirtinimas (siekiama palengvinti gyvūnų vėlesnį identifikavimą ir stebėjimą).

5. Kitos Tvarkos apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip apibrėžta Saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių įstatyme (Žin., 1997, Nr. [108-2727](#); 2009, Nr. [159-7200](#)), Medžioklės įstatyme (Žin., 2002, Nr. [65-2634](#)), Laukinės gyvūnijos įstatyme (Žin., 1997, Nr. [108-2726](#); 2001, Nr. 110-3988) ir Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėse, patvirtintose aplinkos ministro 2000 m. birželio 27 d. įsakymu Nr. 258 (Žin., 2000, Nr. [53-1540](#); 2002, Nr. 97-4308), ir kituose teisės aktuose.

II. SAUGOMŲ RŪŠIŲ PAĖMIMAS IŠ GAMTOS, FILMAVIMAS, STEBĖJIMAS, FOTOGRAFAVIMAS, NAUDOJIMAS MOKSLO TIRIAMIESIEMS DARBAMS

6. Paimti saugomas rūšis iš gamtos, įrašytas į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių ir Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių sąrašus, filmuoti, fotografuoti, stebėti, kai saugomos rūšies gyvūnai yra trikdami, naudoti saugomas rūšis mokslo tiriamiesiems darbams, leidžiama fiziniam asmeniui, juridiniam asmeniui ir kitai organizacijai, jų atstovybei ir filialui (toliau – Asmuo), turint Aplinkos apsaugos agentūros išduotą leidimą naudoti saugomas rūšis (toliau – Leidimas) (Tvarkos aprašo 1 priedas).

7. Paimti saugomas rūšis iš gamtos, kurios įrašytos į Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių, kurių ėmimui iš gamtos ir naudojimui gali būti taikomos tvarkymo priemonės, sąrašą, patvirtintą aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 592 (Žin., 2004, Nr. [68-2374](#); 2006, Nr. 66-2445) (išskyrus egzempliorius rūšių, kurios įrašytos ir į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų sąrašą, patvirtintą aplinkos ministro 2003 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. 504 (Žin., 2003, Nr. [100-4506](#); 2007 Nr. 36-1331) ir laukinių paukščių rūšis, kurios pagal Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklės priskiriamos medžiojamiesiems gyvūnams ir kurioms yra nustatytas leistinas jų medžiojimo terminas, leidžiama Tvarkos aprašo 25 punkte nustatytais sąlygomis ir tikslais ir Tvarkos aprašo 6 punkte nurodytas Leidimas nereikalingas. Saugomos rūšys iš gamtos paimamos Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklių, Vynuoginių sraigų išteklių naudojimo taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2007 m. kovo 20 d. įsakymu Nr. D1-164 (Žin., 2007,

Nr. [35-1290](#)), Mėgėjiškos žūklės taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2005 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. D1-337 (Žin., 2005, Nr. [85-3189](#)), Licencinės žūklės organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo, patvirtinto aplinkos ministro 2005 m. vasario 10 d. įsakymu Nr. D1-75 (Žin., 2005, Nr. [24-784](#)), Verslinės žvejybos Lietuvos žuvininkystės vidaus vandens telkiniuose taisyklių, patvirtintų aplinkos ministro 2005 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. D1-267 (Žin., 2005, Nr. [69-2484](#); 2010, Nr. [29-1365](#)), Specialiosios žvejybos vidaus vandenyse tvarkos aprašo, patvirtinto aplinkos ministro 2009 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. D1-1331 (Žin., 2009, Nr. [74-3031](#)), Specialiosios žvejybos jūrų vandenyse taisyklių patvirtintų žemės ūkio ministro 2008 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 3D-630 (Žin., 2008, Nr. [141-5599](#)), nustatyta tvarka.

8. Leidimas stebėti, filmuoti, fotografuoti saugomas rūšis nereikalingas, kai šių rūšių individai netrikdomi, išskyrus saugomų rūšių gyvūnus, įrašytus į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų, grybų rūšių sąrašą ir Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių sąrašus, veisimosi metu prie jų buveinių, šikšnosparnių žiemojimo vietose, žiemos miego metu.

9. Asmuo, norintis paimti saugomas rūšis iš gamtos, įrašytas į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių ir Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių sąrašus, filmuoti, fotografuoti, stebėti, kai saugomos rūšies gyvūnai yra trikdami, naudoti saugomas rūšis mokslo tiriamiesiems darbams, Aplinkos apsaugos agentūrai pateikia prašymą, kuriame nurodo asmens vardą, pavardę, gyvenamąją vietą (telefono ir (arba) fakso numerius, elektroninio pašto adresą); juridinio asmens pavadinimą, kodą, buveinės adresą (telefono ir (arba) fakso numerį, elektroninio pašto adresą), numatomas naudoti rūšis, šių rūšių egzempliorių kiekį, naudojimo tikslus, paėmimo būdus ir priemones, laiką, vietą.

10. Aplinkos apsaugos agentūra prašymą svarsto ir išduoda Leidimą arba raštu pateikia motyvuotą atsisakymą išduoti Leidimą per 10 darbo dienų nuo paraiškos gavimo dienos. Jei reikia papildomos informacijos, Aplinkos apsaugos agentūra kreipiasi į pareiškėją, prašydama pateikti papildomą informaciją, tuomet Leidimas išduodamas arba pateikiamas motyvuotas atsisakymas išduoti Leidimą per 5 darbo dienas nuo papildomos informacijos gavimo dienos. Jei išduodant leidimą reikia jį suderinti su Lietuvos raudonosios knygos komisija ar saugomų teritorijų direkcijomis, Leidimas išduodamas per 30 kalendorinių dienų.

11. Leidimas išduodamas ne ilgesniam kaip 12 mėnesių laikotarpiui.

12. Jeigu naudoti saugomas rūšis ketinama valstybiniame parke, valstybiniame gamtiniame ar biosferos rezervate ir jų direkcijoms priskirtose nacionalinėse saugomose teritorijose, „Natura 2000“ tinklo teritorijose, Aplinkos apsaugos agentūra, prieš išduodama Leidimą, suderina jį su atitinkamų saugomų teritorijų direkcijomis.

13. Aplinkos apsaugos agentūra, gavusi prašymą paimti iš gamtos, stebėti, filmuoti ar fotografuoti jas trikdant griežtai saugomas rūšis, įrašytas į Lietuvos Respublikos griežtai saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, patvirtintą aplinkos ministro 2010 m. balandžio 1 d. įsakymu Nr. D1-263 (Žin., 2010, Nr. [39-1884](#)), konsultuojasi dėl paėmimo būdo, priemonių, įtaisų, laiko, vietos, paimamų saugomų rūšių egzempliorių kiekio ir galimos neigiamos įtakos, kurią gali sukelti šis paėmimas iš gamtos, su Aplinkos ministerija ir Lietuvos raudonosios knygos komisija.

14. Leidimai saugomoms rūšims (išskyrus paukščius), įrašytoms į Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių, kurioms reikalinga griežta apsauga, sąrašą, patvirtintą aplinkos ministro 2001 m. gruodžio 12 d. įsakymu Nr. 592 (Žin., 2004, Nr. [68-2374](#); 2007, Nr. [22-856](#)), į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų sąrašą, paimti iš gamtos išduodami, jeigu nėra kito priimtino sprendimo ir saugomų rūšių egzempliorių paėmimas iš gamtos nesutrukdytų palaikyti tos rūšies populiacijos palankios būklės jos natūraliame areale, šiais tikslais:

14.1. siekiant apsaugoti laukinę fauną ir florą, išsaugoti natūralias jų buveines;

14.2. siekiant išvengti didelės žalos, ypač pasėliams, naminiams gyvuliams, miškams, žūklės plotams, vandenims ir kitiems nuosavybės objektams;

14.3. atsižvelgiant į visuomenės sveikatą ir saugą arba į kitas įpareigojančias ir svarbias

visuomenės intereso priežastis, tarp jų socialinio ir ekonominio pobūdžio, bei svarbias ir palankias pasekmes aplinkai;

14.4. mokslo tiriamųjų darbų ir švietimo tikslais, siekiant šių rūšių populiacijų atkūrimo ir reintrodukcijos ir dėl šiems tikslams įgyvendinti būtino veisimo, įskaitant dirbtinį augalų auginimą;

14.5. griežtai kontroliuojamais atrankos būdais ir ribotais kiekiais paimti ir laikyti ribotą tam tikrų Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių, kurioms reikalinga griežta apsauga, egzempliorių skaičių (ribotą leidžiamų paimti egzempliorių skaičių nustato Aplinkos ministerija, jeigu reikia, pasitarusi su mokslo institucijomis. Riboto skaičiaus egzempliorių paėmimas neturi pakenkti palankiai rūšies apsaugos būklei).

15. Leidimas paimti paukščius iš gamtos išduodamas Tvarkos aprašo 25 punkte nustatytomis sąlygomis ir tikslais.

16. Leidimą saugomas rūšis naudoti mokslo tiriamiesiems darbams, mokslo ir mokymo įstaigoms (kai iš anksto negalima numatyti, kur ir kokių saugomų rūšių egzemplioriai bus naudojami), aptarus sąlygas, iš anksto nustačius draudimus ir įrašius juos į Leidimo papildomų sąlygų skiltį, Aplinkos apsaugos agentūra gali išduoti nenurodydama konkrečios saugomos rūšies, kurios egzempliorius leidžiama naudoti, ir naudojimo vietos. Apie naudojimo vietą Leidimo gavėjas ne vėliau kaip prieš 5 darbo dienas raštu informuoja atitinkamą regiono aplinkos apsaugos departamentą ir saugomų teritorijų direkciją ir gauna jos pritarimą, jei jos valdomoje teritorijoje planuojama naudoti saugomas rūšis.

17. Leidimas neišduodamas, jeigu pareiškėjas:

17.1. nenurodo ir negali pagrįsti Tvarkos aprašo 14 ir 25 punktuose numatytų tikslų;

17.2. nepateikia Tvarkos aprašo 9 punkte nurodytos informacijos.

18. Apie išduotus Leidimus Aplinkos apsaugos agentūra per 3 darbo dienas informuoja regiono aplinkos apsaugos departamentą ir (ar) saugomos teritorijos direkciją, kurių teritorijoje bus vykdomas saugomų rūšių egzempliorių paėmimas iš gamtos, išsiųsdama Leidimo kopiją.

19. Saugomų rūšių paėmimo iš gamtos, fotografavimo, filmavimo, stebėjimo, mokslo tiriamųjų darbų metu būtina turėti Leidimą.

20. Asmeniui, praradusiam Leidimą, pateikus prašymą Aplinkos apsaugos agentūra ne vėliau kaip per 5 darbo dienas išduoda Leidimo dublikatą su žyma „Dublikatas“. Apie Leidimo dublikatą Aplinkos apsaugos agentūra per 2 darbo dienas informuoja 18 punkte nurodytas įstaigas.

21. Išduoti Leidimai registruojami Leidimų išdavimo registre popierinėje arba skaitmeninėje laikmenoje. Leidimų išdavimo registre nurodoma leidimo numeris, išdavimo data, galiojimo laikas, kam išduotas leidimas, kokioms rūšims ir naudojimo būdas.

22. Pasibaigus Leidimo galiojimo laikui, leidimo turėtojas ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų privalo pateikti ataskaitą Leidimą išdavusiai Aplinkos apsaugos agentūrai. Leidimo ataskaitoje nurodomas Asmuo, kuriam išduotas leidimas (fizinio asmens vardas, pavardė, gyvenamoji vieta (telefono ir (arba) fakso numeriai, elektroninio pašto adresas); juridinio asmens pavadinimas, kodas, buveinės adresas (telefono ir/arba fakso numeriai, elektroninio pašto adresas), paimtos rūšys, egzempliorių skaičius, paėmimo būdas, vieta, ataskaitos užpildymo data, atsakingas asmuo.

23. Iki kiekvienų metų sausio 31 d. Aplinkos apsaugos agentūra, apibendrinusi asmenų ataskaitas, pateikia Aplinkos ministerijai nustatytos formos saugomų rūšių naudojimo ataskaitą (Tvarkos aprašo 2 priedas).

24. Rastus žuvusius saugomų rūšių egzempliorius paimti draudžiama, išskyrus atvejus, kai egzempliorius bus naudojamas mokslo, mokymo įstaigose ar saugomų teritorijų direkcijose mokslo ar mokymo tikslais, ir jo paėmimo faktas nurodomas regiono aplinkos apsaugos departamento padalinio išduotoje pažymoje. Asmuo, radęs saugomos rūšies egzempliorių, raštu kreipiasi į atitinkamą regiono aplinkos apsaugos departamento padalinį dėl rasto žuvusio saugomos rūšies egzemplioriaus. Pažyma išduodama tik pristačius ar įsitikinus vietoje, kad egzempliorius nebuvo sumedžiotas, sužvejotas ar kitaip tyčia ar netyčia sugautas. Pažymoje turi

būti nurodyta egzempliorių žūties priežastis, tiksli radimo vieta, laikas, radusio asmens duomenys, įstaiga, kuriai perduodamas rastasis egzempliorius. Ši pažyma turi būti saugoma kaip teisėtą įsigijimą patvirtinantis dokumentas. Tokiu atveju Aplinkos apsaugos agentūros Leidimas nereikalingas. Regiono aplinkos apsaugos departamentai iki kiekvienų metų pabaigos pateikia Aplinkos apsaugos agentūrai informaciją apie išduotas pažymas, nurodytas šiame punkte.

III. LAUKINIŲ PAUKŠČIŲ GAUSOS REGULIAVIMAS

25. Leidimai (Tvarkos aprašo 1 priedas) paimti paukščius iš gamtos ir reguliuoti laukinių paukščių populiacijų gausą išduodami, jei nėra jokio kito priimtino sprendimo ir siekiama šių tikslų:

25.1. žmonių sveikatos ir saugos;

25.2. oro saugos;

25.3. siekiant apsaugoti nuo didelės žalos pasėlius, naminius gyvulius, miškus, žuvų išteklius, akvakultūrą ir vandenį;

25.4. floros ir faunos apsaugos;

25.5. dėl mokymo ir mokslo tiriamųjų darbų, populiacijos atkūrimo, reintrodukcijos ir šiais tikslais būtino veisimo;

25.6. kad griežtai prižiūrint ir atrankiniu būdu būtų leista gaudyti, laikyti ar kitaip teisėtai naudoti nedidelį tam tikrų rūšių paukščių skaičių (nedideliu skaičiumi laikomas bet koks iš buveinių paimtas kiekis, mažesnis nei 1 % atitinkamos populiacijos viso metinio mirtingumo (vidutinė vertė) rūšims, kurių negalima medžioti, ir 1 % rūšims, kurias galima medžioti).

26. Paukščių populiacijos gausa reguliuojama atsižvelgiant į kasmetinių ataskaitų, pateikiamų Aplinkos apsaugos agentūrai, ir kitų gautų ataskaitų apibendrinimus.

27. Laukinių paukščių populiacijos gausos reguliavimas pagal Tvarkos apraše nustatytus reikalavimus atliekamas šiais būdais:

27.1. naudojant garsines ir vizualines baidymo priemones;

27.2. paveikiant dėtis;

27.3. ardant lizdus;

27.4. medžiojant Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklėse nustatytais būdais ir įrankiais.

28. Baidymas, naudojant garsines ir vizualines priemones, leidžiamas:

28.1. maitinimosi vietose kabinant veidrodinius siluetus ar rutulius, ištempiant lengvai pastebimus laidus, naudojant vizualius repelentus, atbaidančių juostų eiles, manekenus ir baidykles;

28.2. veisimosi ir maitinimosi vietose naudojant paukščio pavojaus balsą imituojančius garso įrašus, taip pat įvairius triukšmus, šūvius ir juos primenančius garsus, pirotechnikos priemones;

28.3. poilsio ir maitinimosi vietose naudoti manekenus, imituojančius žmogų su šautuvu.

29. Dėtys paveikiamos:

29.1. dėtys užšaldomos baidant paukščius iš lizdų garsinėmis bei vizualinėmis priemonėmis ir kurį laiką neleidžiant paukščiams grįžti į lizdus;

29.2. kiaušiniai dėtyse apipurškiami ar aptepami specialiomis medžiagomis.

30. Paukščių kolonijų plėtimasis į kitus medynus ir vasarojančių paukščių poilsio plėtimasis į gretimas teritorijas stabdomas naudojant garsines bei vizualines baidymo priemones, išvardintas 28 ir 29 punktuose.

31. Reguluoti paukščių populiacijos gausą turi teisę asmenys, turintys Aplinkos apsaugos agentūros išduotą leidimą (Tvarkos aprašo 1 priedas).

32. Asmenys, siekdami reguliuoti paukščių populiacijos gausą, turi pateikti prašymą,

kuriame nurodo asmens vardą, pavardę, gyvenamąją vietą (telefono ir (arba) fakso numerius, elektroninio pašto adresą); juridinio asmens pavadinimą, kodą, buveinės adresą (telefono ir (arba) fakso numerį, elektroninio pašto adresą), paukščių rūšies pavadinimą, atsakingą asmenį ir vykdytojus, paukščių populiacijos gausos reguliavimo tikslus, paėmimo būdus ir priemones, laiką, vietą. Leidimus per 10 darbo dienų nuo prašymo išduoti leidimą gavimo išduoda arba priima motyvuotą sprendimą neišduoti leidimo Aplinkos apsaugos agentūra. Jei reikia papildomos informacijos, Aplinkos apsaugos agentūra kreipiasi į pareiškėją, prašydama pateikti papildomą informaciją, tuomet Leidimas išduodamas arba pateikiamas motyvuotas atsisakymas išduoti Leidimą per 5 darbo dienas nuo papildomos informacijos gavimo dienos. Jei laukinių paukščių gausa reguliuojama saugomose teritorijose, Aplinkos apsaugos agentūra išduodama Leidimą turi gauti saugomų teritorijų direkcijos pritarimą.

33. Leidimas išduodamas ne ilgesniam kaip 12 mėnesių laikotarpiui.

34. Leidimas neišduodamas, jeigu:

34.1. vietovėje, kurioje prašoma leisti reguliuoti paukščių populiacijos gausą, jau populiacijos gausa sureguliuota arba netikslinga ją reguliuoti;

34.2. nepateikia Tvarkos aprašo 32 punkte nurodytos informacijos.

35. Asmeniui, praradusiam Leidimą, pateikus prašymą Aplinkos apsaugos agentūra ne vėliau kaip per 5 darbo dienas išduoda Leidimo dublikatą su žyma „Dublikatas“.

36. Pasibaigus Leidimo galiojimo laikui, per 30 kalendorinių dienų, leidimo turėtojas pateikia ataskaitą Aplinkos apsaugos agentūrai apie populiacijos gausos reguliavimo priemones ir rezultatus.

37. Aplinkos apsaugos agentūra, apibendrinusi asmenų ataskaitas, iki kiekvienų metų sausio 31 d. Aplinkos ministerijai teikia nustatytos formos paukščių populiacijos gausos reguliavimo ataskaitą (Tvarkos aprašo 3 priedas) apie praėjusiais kalendoriniais metais išduotus leidimus reguliuoti paukščių populiacijos gausą ir pagal šiuos leidimus vykdytų priemonių rezultatus.

IV. SAUGOMŲ RŪŠIŲ LAIKYMAS NELAISVĖJE, VEISIMAS, IŠLEIDIMAS Į APLINKĄ

38. Saugomų rūšių gyvus egzempliorius laikyti nelaisvėje leidžiama turint Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamento išduotą leidimą laikyti nelaisvėje laukinius gyvūnus vadovaujantis Laukinių gyvūnų laikymo nelaisvėje taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos direktoriaus 2002 m. spalio 2 d. įsakymu Nr. 519/449 (Žin., 2002, Nr. [100-4456](#); 2008, Nr. [6-227](#)), teisėtą saugomų rūšių įsigijimą Lietuvos Respublikoje ir jų kilmę (t. y. paėmimo iš gamtos, išveisimo ar įvežimo į Lietuvos Respubliką aplinkybės) patvirtinančius dokumentus.

39. Draudžiama fiziniams ir juridiniams asmenims nelaisvėje laikyti laukinių paukščių rūšis, natūraliai paplitusias Europos Sąjungos valstybių narių europinėje teritorijoje, ir kurios pagal Medžioklės Lietuvos Respublikos teritorijoje taisyklės nepriskiriamos medžiojamiesiems gyvūnams ir joms nenustatytas leistinas jų medžioklės terminas, išskyrus atvejus, kai šie paukščiai buvo paimti iš gamtos vadovaujantis Tvarkos aprašo reikalavimais arba išsiriti iš kiaušinio nelaisvėje, kaip ir jų abu tėvai, arba buvo įgyti vadovaujantis Prekybos laukiniais gyvūnais taisyklėmis ir yra jų teisėtą įsigijimą patvirtinantys dokumentai.

40. Apie kiekvieną saugomą rūšį, įrašytą į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų sąrašą, į Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių, kurioms reikalinga griežta apsauga, sąrašą, į Europos Bendrijos svarbos gyvūnų ir augalų rūšių, randamų Lietuvoje, kurioms išsaugoti reikia steigti buveinių apsaugai svarbias teritorijas, sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 159 (Žin., 2002, Nr. [40-1513](#) ; 2006, Nr. 42-1531), į Europos Bendrijos svarbos paukščių rūšių, kurios peri Lietuvoje ir kurioms išsaugoti reikia steigti paukščių apsaugai svarbias

teritorijas, sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. 159 (Žin., 2002, Nr. [40-1513](#); 2006, Nr. [42-1531](#)), ir gyvūnų, saugomų pagal Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinę prekybos konvenciją (CITES) (Žin., 2001, Nr. [50-1741](#)), pagausėjimo (jauniklių atsivedimo, išsiritimo) faktą aptvarų, voljerų ar kitų statinių naudotojas per 10 darbo dienų nuo jauniklių atsivedimo ar išsiritimo fakto turi raštu informuoti atitinkamą Aplinkos ministerijos regiono aplinkos apsaugos departamento padalinį, kuris gyvūnų pagausėjimo faktą įformina aktu per 5 darbo dienas nuo pranešimo gavimo. Jeigu veisiami gyvūnai, kurių pagausėjimo neįmanoma tiksliai nustatyti (pvz., medicininės dėlės), jų skaičiaus pokytis įvertinamas apytiksliai ne rečiau kaip kartą per metus surašant patikrinimo aktą.

41. Saugomas rūšis veisti, dirbtinai dauginti leidžiama turint teisėtą saugomų rūšių įsigijimą Lietuvos Respublikoje ir jų kilmę (t. y. paėmimo iš gamtos, išveisimo ar įvežimo į Lietuvos Respubliką aplinkybės) patvirtinančius dokumentus ir leidimą laikyti nelaisvėje laukinius gyvūnus, o veisiant saugomas rūšis, įrašytas į Lietuvos Respublikos griežtai saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, turėti parengtas ir suderintas su Aplinkos ministerija mokslines programas.

42. Teisėtai iš laisvės paėmus ar nelaisvėje išveisus saugomus rūšių, įrašytų į 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 „Dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą“ (OL 2004 m. *specialusis leidimas*, 15 skyrius, 3 tomas, p. 136) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. gegužės 14 d. Komisijos reglamentu (EB) Nr. 407/2009 (OL 2009 L 123, p. 3) A priedą, egzempliorius, saugomų rūšių savininkai per 30 kalendorinių dienų turi kreiptis į Aplinkos apsaugos agentūrą su prašymu išduoti 2006 m. gegužės 4 d. Komisijos reglamente (EB) Nr. 865/2006 „Nustatančiame išsamias Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą įgyvendinimo taisykles“ (OL 2006 L166, p.1) nurodytus sertifikatus, skirtus naudoti tik Europos Bendrijoje.

43. Išvesti ir išauginti nelaisvėje Lietuvos gamtoje natūraliai randami saugomų rūšių egzemplioriai gali būti išleidžiami į aplinką ir perkeliama tik laikantis Introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo tvarkos, patvirtintos aplinkos ministro 2002 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. 352 „Dėl Introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo tvarkos, Invazinių rūšių organizmų kontrolės ir naikinimo tvarkos, Invazinių rūšių kontrolės tarybos sudėties ir nuostatų, Introdukcijos, reintrodukcijos ir perkėlimo programos patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [81-3505](#)).

44. Siekiant išsaugoti saugomų rūšių gyvūnus nuo sunaikinimo, leidžiama išleisti į aplinką Lietuvos gamtoje natūraliai gyvenančius saugomus sveikus gyvūnus apie tai informavus atitinkamą regiono aplinkos apsaugos departamentą.

V. SAUGOMŲ RŪŠIŲ GYVŪNŲ ŽYMĖJIMAS

45. Laisvėje gyvenančius saugomus gyvūnus (išskyrus šikšnosparnius ir paukščius), įrašytus į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, ženklinti leidžiama tik turint Aplinkos apsaugos agentūros išduotą Leidimą. Laisvėje gyvenančius paukščius ir šikšnosparnius ženklinti leidžiama turint Paukščių ženklintojo (žieduotojo) pažymėjimą (Tvarkos aprašo 4 priedas).

46. Žymėti privaloma visus nelaisvėje laikomus saugomus gyvūnus, įrašytus į Lietuvos Respublikos saugomų gyvūnų, augalų ir grybų rūšių sąrašą, Nykstančių laukinės faunos ir floros rūšių tarptautinės prekybos konvencijos I ir II priedus ir 1996 m. gruodžio 9 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 338/97 „Dėl laukinės faunos ir floros rūšių apsaugos kontroliuojant jų prekybą“ A, B, C priedus.

47. Nelaisvėje laikomus saugomus gyvūnus žymėti mikroschemomis leidžiama tik veterinarijos specialistams.

48. Paukščiai ir šikšnosparniai ženklinami:

48.1. ištisiniais kojų žiedais, t. y. apskritais nenutrūkstamais metaliniais, plastikiniais

žiedais arba juostelėmis be siūlių arba sujungimų su originaliu įrašu. Šie žiedai ar juostelės turi būti specialiai tam tikslui pagaminti ir būti tokio dydžio, kad jų nebūtų galima nuimti nuo kojos jai galutinai užaugus. Jeigu šie būdai dėl gyvūno fizinių ir elgesio ypatumų negali būti taikomi, tada taikomi ISO standartai 11784:1996 (E) ir 11785:1996 (E) su atitinkamomis mikroschemomis ir originaliais įrašais, kurių neįmanoma pakeisti. Uždėti žiedai, mikroschemos ar kiti žymekliai neturi kliudyti paukščiui normaliai judėti ar kitaip kenkti jo fizinei būklei;

48.2. įvairių konstrukcijų prie kūno tvirtinamais ženklais, dažant plunksnas specialiais dažais, atskirų plunksnų iškarpymais, įvedamomis po oda mikroschemomis, tvirtinamais prie kūno radijo siųstuvais.

49. Kiti gyvi saugomų rūšių gyvūnai, išskyrus paukščius, ženklinami ISO standartus 11784:1996(E) ir 11785:1996(E) atitinkančiomis, nepakeičiamomis mikroschemomis su originaliais įrašais arba, jei toks būdas dėl konkrečios rūšies gyvūno fizinių ir elgesio ypatumų negali būti taikomas, šie gyvūnai žymimi žiedais, juostelėmis, etiketėmis, tatuiruotėmis su originaliais įrašais ir panašiais žymekliais arba atpažįstami bet kuriais kitais tinkamais būdais.

Saugomų rūšių gyvūnų ženklavimas ženklu neturi trukdyti gyvūnui laisvai judėti, tenkinti fiziologinius poreikius ar kitaip jam kenkti. Ženklinti saugomų rūšių gyvūnus galima tik konkrečiai kiekvienai gyvūnų grupei ar rūšiai ženklinti pritaikytomis priemonėmis. Gyvūnų gaudymo ir ženklavimo priemonės, būdai, metodai privalo būti pagrįsti gyvūnų biologijos ir ekologijos ypatumais, būti jiems nekenksmingi, netraumuoti bei sukelti kuo mažesnę stresą.

50. Draudžiama laikyti, vežti, dovanoti ir prekiauti ar kitaip naudoti nepažymėtais šios Tvarkos aprašo 48–49 punktuose nurodytais būdais gyvūnus.

51. Nelaisvėje laikomi saugomų rūšių gyvūnai žymimi gyvūno savininko lėšomis.

52. Apie naujai pažymėtus nelaisvėje laikomus saugomų rūšių gyvūnus jų savininkai ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų turi pranešti atitinkamam regiono aplinkos apsaugos departamentui. Pažymėti saugomi gyvūnai yra registruojami Gyvūnų žymėjimo registre popierinėje arba skaitmeninėje laikmenoje. Registre nurodoma gyvūno rūšis (lietuvių ir lotynų kalbomis), gyvūno amžius (jei žinomas), žymėjimo data, žymėjimą atlikusio veterinarijos specialisto vardas ir pavardė, žymėjimo būdas ir žymeklių įrašai, savininko vardas, pavardė, adresas.

53. Įsigijus nepažymėtą ar išveisus saugomos rūšies gyvūną ir, jei gyvūnas yra tinkamo žymėti amžiaus, savininkas turi ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo jo įsigijimo dienos šį gyvūną pažymėti 48 ar 49 Tvarkos aprašo punktuose nurodytais būdais.

54. Jei saugomo gyvūno fizinės savybės ar amžius neleidžia saugiai taikyti nė vieno žymėjimo būdo, regiono aplinkos apsaugos departamentas išduoda atskirą pažymą šiam egzemplioriui. Pažymoje nurodoma savininko vardas, pavardė, gyvenamoji vieta, juridinio asmens pavadinimas, kodas, buveinės, gyvūno rūšis, dėl kokios priežasties gyvūnas negali būti pažymėtas, pažymos galiojimo laikas, pažymos išdavimo data. Jei gyvūno neįmanoma saugiai pažymėti viso jo gyvenimo metu, pažyma šiam gyvūnui išduodama iki jo nugaišimo. Norėdamas gauti šią pažymą, regiono aplinkos apsaugos departamentui saugomo gyvūno savininkas privalo pateikti veterinarijos specialisto raštišką patvirtinimą apie esamą atvejį.

55. Laisvėje gyvenančių paukščių ir šikšnosparnių žymėjimą vykdo Aplinkos ministerijos įgaliotas respublikinis specializuotas muziejus, turintis atskirą padalinį, organizuojantį ir koordinuojantį paukščių ir šikšnosparnių ženklavimą (žiedavimą) (toliau – Muziejus). Muziejus atlieka ženklavimo darbų koordinavimą, Paukščių ženklinimo (žiedavimo) pažymėjimų išdavimą, rengia kasmetines šio darbo suvestines ir ženklavimo (žiedavimo) apskaitas.

56. Iki kiekvienų metų balandžio 1 d. Muziejus parengia ir Aplinkos ministerijai teikia išsamią praėjusių metų ataskaitą apie paukščių ir šikšnosparnių ženklavimą Lietuvos Respublikoje. Šioje ataskaitoje apibendrintai turi būti pateikiama informacija apie praėjusiais metais sukauptus duomenis apie paukščių ir šikšnosparnių ženklavimą Lietuvoje, teikiamos

išvados ir analizė.

57. Paukščių ir šikšnosparnių žymėjimo ženklai ir jų panaudojimo tvarka:

57.1. Lietuvos Respublikos teritorijoje paukščių ir šikšnosparnių ženklavimui metaliniais žiedais leidžiama naudoti tik Muziejaus užsakymu pagamintus ir jo išduotus žiedus, ant kurių turi būti šie įrašai: žiedo numeris (sudaromas iš skaitmenų arba iš skaitmenų ir raidžių) ir žodis „LITHUANIA“ ir (arba) Muziejaus pavadinimas anglų kalba, ant didesnio skersmens žiedų kaip Muziejaus adreso dalis gali būti rašomas ir miesto pavadinimas, kuriame yra muziejus;

57.2. jei paukščiai ar šikšnosparniai ženklavami pagal atskiras trumpalaikes Muziejuje suderintas ir užregistruotas tyrimų programas ir tam naudojami plastikiniai žiedai, įvairių konstrukcijų prie kūno tvirtinami ženklai, specialūs dažai plunksnų dažymui, atskirų plunksnų iškarpymas, įvedamos po oda mikroschemos, tvirtinami prie kūno radijo siųstuvai, paukščiai ar šikšnosparniai privalo būti paženklinami ir Tvarkos aprašo 57.1 punkte nurodytais metaliniais žiedais.

58. Paukščius ženklantis asmuo privalo:

58.1. žiedavimo metu su savimi turėti galiojantį Paukščių ženklinimo (žieduotojo) pažymėjimą;

58.2. paukščius ženklavimui gaudyti tik saugiomis, juos kuo mažiau traumuojančiomis priemonėmis;

58.3. ženklavimo metu netraumuoti sugautų paukščių ir imtis visų galimų priemonių, kad jie patirtų kuo mažesnę stresą;

58.4. nekeisti paukščių lizdų aplinkos (jei gaudoma ir (ar) ženklinama lizduose ar prie jų);

58.5. griežtai laikytis Muziejaus nustatytos ženklinamų ir sugautų paženklintų paukščių duomenų užrašymo apimtys ir formos reikalavimų;

58.6. ženklavimui sugautus paukščius kuo greičiau apibūdinti (nustatyti rūšį, amžių, lytį), paženklinami, užrašyti reikiamus duomenis ir nedelsiant saugiai paleisti sugavimo vietoje;

58.7. nustatyta tvarka Muziejui pateikti duomenis (ataskaitas) apie paženklintus paukščius, iš Muziejaus gautus ir nepanaudotus paukščių žiedus ir kitus ženklus, jo paties paženklintus ir jo paties vėliau vėl sugautus ar laisvėje identifikuotus paukščius;

58.8. skubiai pranešti Muziejui apie kiekvieną žinomą bet koku ženklu ne jo paženklinto gyvo paukščio sugavimo, pastebėjimo ar negyvo paukščio aptikimo faktą, nurodant visą ženklo įrašą, paukščio aptikimo datą (metai, mėnuo, diena; jei tiksli data nežinoma, pateikiama apytikslė data), vietą (savivaldybė, seniūnija, kaimas, miškas, ežeras, atstumas ir kryptis nuo artimiausios didesnės gyvenvietės ir pan.), aplinkybes (rastas negyvas, sumedžiotas, stebėtas laisvėje ir pan.), paukščio rūšį, lytį, žuvimo priežastį (jei šiuos duomenis galima nustatyti);

58.9. tinkamai saugoti nepanaudotus paukščių žiedus ir kitus ženklus, užtikrinti, kad jie nepatektų kitiems asmenims, be Muziejaus sutikimo neperduoti jų kitiems teisę ženklinti paukščius turintiems asmenims;

58.10. praradus paukščių žiedus ar kitus ženklus, Taisyklių 58.1 punkte nurodytą pažymėjimą, apie tai nedelsiant pranešti Muziejui, nurodant prarastų žiedų ar kitų ženklų numerius (kodus), pažymėjimo numerį;

58.11. jei dėl įvairių priežasčių paukščių ženklavimas nebus vykdomas, nedelsiant Muziejui grąžinti iš jo gautus ir nepanaudotus paukščių žiedus ir kitus ženklus.

Šio punkto reikalavimai taikomi ir tais atvejais, kai Muziejaus išduotais žiedais ženklavami šikšnosparniai.

59. Draudžiama ženklinti ar kitaip trikdyti žiemojimo vietose žiemojančius šikšnosparnius.

VII. SAUGOMŲ RŪŠIŲ MOKSLO TIRIAMIEJI DARBAI

60. Aplinkos ministerija skatina mokslinius tiriamuosius darbus, reikalingus laukinių

paukščių, natūraliai paplitusių Europos Sąjungos valstybių narių europinėje teritorijoje, rūšių populiacijų apsaugai, tvarkymui ir naudojimui. Išskirtinis dėmesys skiriamas šioms tiriamųjų darbų temoms:

60.1. nacionaliniai sąrašai rūšių, kurioms kyla išnykimo grėsmė, arba sparčiai nykstančių rūšių, atsižvelgiant į jų geografinį paplitimą;

60.2. teritorijų, kurios ypač svarbios migruojančių rūšių migracijos keliams, žiemojimui ir perėjimui, sąrašai ir ekologinis aprašas;

60.3. žiedavimo būdu surinkti duomenys apie migruojančių rūšių populiacijas;

60.4. laukinių paukščių gaudymo būdų įtakos jų populiacijų gausumui vertinimas;

60.5. ekologinių metodų, padedančių išvengti paukščių daromos žalos, kūrimas ir tobulinimas;

60.6. nustatymas tam tikrų rūšių, galinčių būti užterštumo rodikliais;

60.7. cheminės taršos neigiamo poveikio paukščių rūšių populiacijos gausumui tyrimas.

61. Saugomų rūšių mokslo tiriamieji darbai turi:

61.1. būti atliekami turint Tvarkos aprašo 6 punkte nurodytą Leidimą, jei reikia saugomas rūšis paimti iš gamtos, filmuoti, fotografuoti, stebėti, kai saugomos rūšies gyvūnai yra trikdomi, ir laikantis Leidime nurodytų sąlygų;

61.2. nekelti grėsmės saugomų rūšių populiacijoms ir palankiai rūšies apsaugos būklei;

61.3. būti paskelbti viešai.

62. Visuomenė turi turėti galimybę susipažinti su saugomų rūšių mokslo tiriamųjų darbų išvadomis.

VIII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

63. Asmenys, pažeidę Tvarkos aprašo reikalavimus, atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašo
1 priedas

(Leidimo naudoti saugomas rūšis formos pavyzdys)

(Herbas)

(leidimą išdavusios įstaigos pavadinimas)

LEIDIMAS NAUDOTI SAUGOMAS RŪŠIS

_____ Nr. _____

(data)

(vieta)

Leidžiama pagal pateiktą
(juridinio asmens pavadinimas, kodas, buveinė; fizinio asmens
vardas, pavardė, gyvenamoji vieta),
.....

..... prašymą Nr.
(prašymo gavimo data)
.....

.....
(paimti iš gamtos, naudoti mokslo tiriamiesiems darbams, filmuoti, fotografuoti, stebėti,
reguluoti paukščių populiaciją, ženklinti ir kt. (kas reikalinga, įrašyti)
.....

.....
(vieta (vietovė), saugoma teritorija, kurioje bus naudojama saugoma rūšis)
šias saugomas rūšis:
.....

(saugoma/saugomos rūšys, tikslus rūšių skaičius)
.....

(būdai, įtaisai ir priemonės)
.....

Fiziniai asmenys, kuriems leista vykdyti saugomų rūšių paėmimą naudojant medžioklės
įrankius:
.....

(vardas (-ai), pavardė (-ės), medžiotojo bilieto (-ų) Nr.)
.....

(papildomos (rizikos) sąlygos)

Leidimas galioja iki _____ nuo jo išdavimo datos.
(galiojimo laikas)

Apie vykdytus darbus ataskaitą pateikti per _____ dienų nuo Leidimo galiojimo
pabaigos datos.

.....
(pareigų pavadinimas) A. V.

.....
(parašas)

.....
(vardas ir pavardė)

SAUGOMŲ RŪŠIŲ NAUDOJIMO ATASKAITA

Eil. Nr.	Leidi mo Nr.	Asmens, kuris gavo leidimą paimti saugomą rūšį iš gamtos, vardas, pavardė (pavadinimas) , adresas (buveinė)	Leidžiamos paimti saugomos rūšies pavadinimas (lietuvių ir lotynų kalba)	Paėmimo iš gamtos tikslai ir terminai	Paėmimo būdai, vieta	Kiek buvo paimta saugomų rūšių pagal šį leidimą
1.						
2.						

PAUKŠČIŲ POPULIACIJOS GAUSOS REGULIAVIMO ATASKAITA

Eil. Nr.	Leidi mo Nr.	Paukščio rūšies pavadinima s (lietuvių ir lotynų kalba)	Asmens, kuris organizavo populiacijos gausos reguliavimą, vardas, pavardė (pavadinimas), adresas (buveinė)	Populiacijos gausos reguliavimo tikslai ir terminai	Būdai ir priemonės, kuriomis buvo reguliuojama populiacijos gausa	Populiacijos gausos reguliavimo rezultatas
1.						
2.						

Saugomų rūšių naudojimo tvarkos aprašo
4 priedas

(Paukščių ženklintojo (žieduotojo) pažymėjimo formos pavyzdys)

(pažymėjimą išdavusios įstaigos pavadinimas)

PAUKŠČIŲ ŽENKLINTOJO (ŽIEDUOTOJO) PAŽYMĖJIMAS

NR.

Pažymima, kad

(vardas, pavardė)

yra suteikta teisė ženklinti (žieduoti) šias paukščių rūšis:

(rūšies (-ių) ar aukštesnės taksonominės grupės (-ių) pavadinimas (-ai)

.....
.....
.....
.....
.....

.....
(būdai įtaisai ir priemonės)

.....
(papildomos (rizikos) sąlygos)

Ataskaitą pateikti iki

(data)

Pažymėjimas išduotas 20.... m. d.

Pažymėjimas galioja iki 20.... m. d.

.....
(pažymėjimą išdavusio asmens vardas ir pavardė, parašas, pareigų pavadinimas)

A.V.
